

Førsteamanuensis Anna Nylund
Det juridiske fakultet
Universitetet i Tromsø
9037 TROMSØ

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Tromsø 19.3.2012

Høring – Økt bruk av konfliktråd

Jeg viser til ovennevnte dokument, samt Justisdepartementets høringsbrev av 19.12.2011.

Generelle bemerkninger

Min oppfatning er at gjenopprettende rett er et viktig alternativ til tradisjonell straffeprosess og et viktig tiltak for å oppnå humane og individualpreventive straffereaksjoner, særlig med tanke på unge lovbrytere. Konfliktrådene bør generelt få en større rolle i både som en del av straffeprosessen og som en del av konfliktløsningen på grunnplanet i sivile saker.

Unntak fra prinsippet om personlig deltakelse i konfliktrådet

Etter mitt syn er forslaget om at barn under 18 år kan gjennomføre meglings i konfliktråd selv ved offerløs kriminalitet i utgangspunkt godt. Gjenopprettende prosess er ikke bare meglings mellom gjerningsperson og offer (såkalt Victim-Offender Mediation), men også andre former for tilrettelagte diskusjoner, der nærsamfunnet deltar. I offerløs kriminalitet er nærsamfunnet berørt og en egnet representant for nærsamfunnet kan delta i diskusjonen.

Likevel er det etter mitt syn uheldig om adgangen til konfliktrådsbehandling åpnes når offeret ikke ønsker å delta eller når en egnet representant for nærsamfunnet ikke kan identifiseres. Kjernen i gjenopprettende rett er dialogen mellom gjerningspersonen og offeret. Hensikten er at gjerningspersonen får en større forståelse for konsekvensene av sine handlinger og for hvorfor offeret og samfunnet reagerer på handlingene slik de gjør (også kalt den moralreflekterende siden av gjenopprettende prosess). Unge personer reflekterer ofte ikke over konsekvensene av sine handlinger og de trenger ofte hjelp til å sette seg inn i en annen persons opplevelse av saken. Alle tre elementer av gjenopprettende prosess (konfliktløsning, gjenoppretting av ubalanse og det moralske, transformative elementet) svekkes når offeret ikke deltar i prosessen.

Tilrettelagte samtaler ved vold i nære forhold

Forskning viser at vold i nære forhold er et komplekst fenomen og at mønstrene for voldshandlingene i familiene er svært ulike. Av denne grunn påvirker meglings voldsutøvelsen på svært forskjellige måter: i noen familier vil meglings lede til at voldsutøvelsen opphører, i andre familier vil voldsutøvelsen til og med øke. Mange

undersøkelser viser at volden ikke opphører og at gjerningspersonen ikke oppnår større forståelse for offerets perspektiv i nevneverdig grad.

Når hensiktene med gjenopprettende prosess generelt ikke blir oppfylt og når voldshandlingene ikke kan forebygges ved megling, er det grunn til å spørre om tilrettelagte samtaler er rett tiltak i de fleste saker om vold i nære forhold. Tvert om kan tilrettelagte samtaler gi et signal som er stikk motsatt med det økte fokuset på forebygging og avstraffelse av slik vold. Ofrenes oppfatning om at megling bidrar til at offeret føler seg sett og tatt på alvor på første gang er ikke en faktor som taler for tilrettelagte samtaler, men må ses som en indikasjon på at støtteapparatet rundt offeret svikter og er generelt for dårlig.

Økt bruk av megling i sivile saker

Konfliktrådet er et lite brukt verktøy for tvisteløsning i sivile saker. Grunnen er i stor grad at konfliktrådet er et lite kjent tilbud, og at særlig juristene har dårlig kunnskap om hva megling i konfliktråd innebærer og fordelene med konfliktrådsmegling. Spørsmålet om samordning av megling på grunnplanet, altså i forliksrådet og konfliktrådet, er viktig. En samordning forutsetter, slik arbeidsgruppen selv konkluderer, et mer omfattende arbeid. Samtidig bør konfliktrådsmegling gjøres mer kjent for borgerne og for juristene og samarbeid mellom konfliktrådene og forliksrådene / tingrettene bør igangsettes.

Med vennlig hilsen,

Anna Nylund
førsteamanuensis